

ὅσῳ ἡ παλλάκευσις μεθ' ἧς συνδέεται· καὶ ἂν ἔχῃ οὕτως, αὕτη θέλει ἴσως ἐξηγήσει τοῦ προφήτου Ὡσηὲ τὴν μίσθωσιν γυναικὸς τινος τοῦτου τοῦ εἶδους διὰ 15 ἀργύρια, καὶ ἐν χομὸρ κριθῆς, καὶ ἡμίτη χομὸρ κριθῆς. (Ὡσηὲ γ', 2). Ὅτε δὲ ὁ ὑποτιθέμενος σύζυγος δὲν ἦτον ἱκανὸς νὰ δώσῃ προῖκα τινὰ προσέφερε ἄλλο τι ἰσοδύναμον. Ὁ πατριάρχης Ἰακώβ ὅστις ὑπῆγεν εἰς τὸν Λάβαν μετὰ μόνον τὴν ὁδοιπορικὴν του ῥάβδον, προσηνέχθη νὰ ὑπηρετήσῃ αὐτὸν ἐπτα ἔτη διὰ τὴν Ῥαχὴλ, πρότασιν τὴν ὁποίαν ὁ Λάβαν ἐδέξατο. Ὁ Σαουλ ἀντὶ προικὸς ἀπήτησεν ἀπὸ τοῦ Δαβὶδ 100 ἀκροβυστίας Φιλισταίων, ὑπὸ τὴν πρόφασιν τοῦ νὰ ἐκδικηθῇ τοὺς ἐχθρούς του. Ἡ συνθήκη αὕτη διατηρεῖται μέχρι σήμερον· διότι εἰς τινὰ μέρη δίδουσι τὰς θυγατέρας των εἰς γάμον εἰς τὸν μᾶλλον ῥωμαλαῖον, ἢ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἠδύναντο νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς γονεῖς, ὅσον τὸ δυνατόν, περισσότεράς κεφαλᾶς ἐκ τῶν ἐχθρῶν τῆς φυλῆς ἐκείνης, μεθ' ἧς τυχὸν ἦσαν εἰς πόλεμον. Ἀναφέρεται περὶ τινος ἔθνους τῆς Καρμανίας ὅτι μεταξὺ αὐτῶν οὐδενὶ ἐπετρέπετο νὰ λάβῃ γυναῖκα, ἐὰν μὴ πρῶτον ἔφερει εἰς τὸν βασιλέα τὴν κεφαλὴν ἐνὸς ἐχθροῦ. Ὁ Ἀριστοτέλης ἀναφέρει ὅτι οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες συνειθίζον ν' ἀγοράζωσι τὰς γυναῖκας των· ἀλλὰ πολὺ γρήγορα ἤρχισαν ν' ἀμελῶσι τὴν βάρβαρον αὐτῶν ἀγένειαν, καὶ ἡ ἀηδὴς αὕτη πρᾶξις ἐπαύσατο, ἣν ἀντικατέστησεν ἡ συνθήκη τοῦ προικοδοτεῖν τοὺς γαμβρούς των. Ὡσαύτως οἱ Ῥωμαῖοι, κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας τῆς ἱστορίας των, ἠγόραζον τὰς γυναῖκας των· ἀλλ' ὕστερον ἀπῆλθον παρὰ τῆς γυναικὸς μεριδίου ἐκ τῆς πατρικῆς περιουσίας ὅπως δι' αὐτοῦ ἠδύνατο ὁ ἀνὴρ νὰ φέρῃ εὐκολώτερον τὰ βάρη τῆς γαμικῆς καταστάσεως.

Τὸ συμβόλαιον τοῦ γάμου ἐγίνετο ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς τῆς γυναικὸς ἐνώπιον τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν διοικητῶν τῆς πόλεως ἢ τοῦ δήμου. Ὁ τρόπος τοῦ νυμφεύσεσθαι ἦτο διάφορος. Ἐνίοτε ὁ ἀνὴρ δέτων νόμισμά τι ἐν τῇ χειρὶ τῆς γυναικὸς ἐνώπιον μαρτύρων ἔλεγεν, «Ἐστὶ συζευγμένη μετ' ἐμοῦ κατὰ τὸν νόμον τοῦ Μωϋσέως καὶ τοῦ Ἰσραὴλ» ἢ ἐγίνετο τοῦτο ἐγγράφως περιέχον τὰς αὐτὰς λέξεις μετὰ τὴν προσθήκην τοῦ ὀνόματος τῆς γυναικὸς, τὸ δὲ ἐγγράφον ἐδίδοτο τῇ γυναικὶ ἐνώπιον μαρτύρων ἢ ἄλλως διὰ συμβιώσεως, ὅταν ὁ νόμος καθίστανεν ὑπόχρεον τὸν ἄνδρα νὰ νυμφεῖται ἐκείνην τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀτιμάσει, ἐὰν ὁ πατὴρ αὐτῆς συγκατετίθετο. Εἶχον προσέτι διαφόρους τύπους τοῦ μνηστεύειν ἐν Ἑλλάδι· εἰς τούτων ἀναφέρεται ὑπὸ Κλήμεντος τῆς Ἀλεξανδρείας ἐκ τοῦ Μεάνδρου: «Σοὶ δίδω ταύτην τὴν θυγατέρα μου ἵνα σὲ κάμῃ πατέρα τέκνων νομίμως γεγεννημένων». Κατὰ τὸν Ξενοφῶντα ἡ προῖξ ἐνίοτε ἐμνημονεύετο· διότι ὅτε ὁ Κυαξάρης ἐμνήστευσεν τὴν θυγατέρα του εἰς τὸν Κύρον ἀπετάθη πρὸς αὐτὸν διὰ τῶν λέξεων τούτων. «Δίδωμί σοι, Κύρε, τὴν γυναῖκα ταύτην, θυγατέρα μου οὖσαν, μετὰ πάσης τῆς Μηδίας διὰ προῖκα αὐτῆς».

Οἱ διὰ χρημάτων γάμοι, ἢ αἱ συμβολαιογραφικαὶ

πραξεις, ἐπετελοῦντο διὰ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς ὑπὸ τινὰ σκηνὴν ἢ παραπέτασμα ἐπὶ τούτῳ ἀνεγειρόμενον. Ἐνδον τούτου τοῦ θαλάμου ὁ νυμφίος συνειθίζε νὰ εἰσέρχεται μετὰ τῆς νύμφης ἵνα δύνηται νὰ συνομιλῇ μετ' αὐτῆς οἰκειότερον· τοῦτο ἐθεωρεῖτο ὡς τις τελετὴ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ γάμου. Ἐνόςῳ ὁ νυμφίος ἦν ἐκεῖ οὐδενὶ ἐπετρέπετο νὰ εἰσέλθῃ.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΟΣ

[Συνέχεια καὶ τέλος]

Τὰ δὲ κατὰ περίστασιν συγγράμματα τοῦ Πλάτωνος εἶνε· ἡ) Ἡ ἀπολογία Σωκράτους· θ) Κρίτων, ὧν τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ περὶ ὃ στρέφονται ζήτημα γνωστὸν τοῖς πᾶσι, διότι διδάσκωνται εἰς ὅλα ἐν γένει τὰ γυμνάσια. ι) Ἰων περὶ Ἰλιάδος ἢ περὶ ποιητικῆς ἐρμηνείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ· ια) Ἰππίας ὁ νεώτερος ἢ περὶ ψεύδους· ιβ) Ἰππαρχος ἢ περὶ φιλοκερδοῦς· ιγ) Μένων ἢ περὶ νόμου εἰς βιβλία δώδεκα, τοῦτο καθὼς καὶ τὸ τοῦ Ἰππαρχοῦ ἀποδίδονται ὑπὸ τινων εἰς τὸν Σίμωνα τὸν σκυτοτόμον· ιδ) Ἀλκιβιάδης ἢ περὶ προσοχῆς (οὗτος θεωρεῖται νόθος). Τὰ δὲ πλαγίως παραστατικά εἶνε· ιε) Θεαίτητος ἢ περὶ ἐπιστήμης, ἐνθα δὲν μανθάνει τις τί εἶνε ἐπιστήμη, ἀλλὰ τί δὲν εἶνε, τουτέστιν ἐξετάζεται ἀρνητικῶς· ις) Γοργίας, ἢ ῥητορικῆ, ἐν ᾧ καταστρέφεται ἡ ῥητορικὴ ὄψις ὡς πρὸς τὴν ἐπιστήμην· οἱ δὲ σοφισταὶ δὲν εἶνε κάτοχοι τῆς ἀληθοῦς τέχνης, ἀλλὰ φθάνουσι μόνον εἰς τὸ γίγνεσθαι καὶ εἰς τὴν ἐξωτερικὴν ὄψιν· ιζ) Σοφιστής ἢ περὶ ὄντος, ὅστις συνέχεται μετὰ τῆς περὶ τῶν ἰδεῶν διδασκαλίας· ιη) Πολιτικοὶ ἐπιγραφομένοι ἢ περὶ βραβυλικῆς ἢ τοῦ πολιτικοῦ τέχνης εἶνε ἡ βασιλικὴ τέχνη, τουτέστιν οὔτε οἰκονομικὴ τέχνη οὔτε ἡ τοῦ δικαίου, ἀλλ' ὁ πολιτικὸς ἀνὴρ πρέπει νὰ ᾔνῃ κάτοχος τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης, καὶ ἐν γένει ἡ τῆς πολιτείας ἔννοια τοῦ Πλάτωνος περιστρέφεται περὶ τόδε τὸ δόγμα· ὅτι οἱ αἰδίοι νόμοι τῆς ἀληθείας, ἡ τελειότης καὶ ἁρμονία, πρέπει νὰ ἐνεργῶσιν οὕτως εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, ὅπως ἐπραγματοποιήσεν αὐτὸς ὁ δημιουργὸς εἰς τὸ σύμπαν· τοῦτο δὲ τότε μόνον εἰς κατορθωθῇ, ὅτε οἱ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσι (ὡς τὸ ἐννοεῖ ὁ Πλάτων) ἢ οἱ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν.

Ἡ πολιτεία τοῦ Πλάτωνος εἶνε προῖον ἰδεῶδες τῆς ὑψιπέτου φαντασίας αὐτοῦ· καὶ δὲν εἶνε μὲν ἀπιθάνον ὅτι σκοπὸν εἶχε διὰ νέας διοργανώσεως τῆς κοινωνίας νὰ σώσῃ τὴν σφόδρα παρακμαζούσαν ἐποχὴν αὐτοῦ, ἀλλ' αἱ ἰδέαι αὐτοῦ ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐκτελεσθῶσιν· ἀλλὰ καὶ αὐτὸς τὸ ἀδύνατον κατανοήσας εἰπέ που ἐν αὐταῖς, ὅτι οἱ Θεοὶ πρέπει ν' ἀναδιοργανώσωσι τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ ἐφαρμωσθῶσιν αἱ πολιτεαί, καὶ οὕτω καταστῶσιν οἱ ἀνθρώποι εὐδαίμονες· ιθ) Συμπόσιον ἢ περὶ ἔρωτος· ὅτι ὅλῳ ἔρωτος εἶνε ἡ κλίσις πρὸς πᾶν ἐνάρετον ἢ καλόν, ἢ ὅτι πᾶν ὅ,τι παράγεται, παράγεται δι' αὐτοῦ, ὁ ἔρως ἔχει τελει-

κόν σκοπόν τὴν παραγωγὴν τῆς δικαιώσεως τοῦ γένους, καὶ ὡς τοιοῦτος ὁ ἔρως εἶνέ τι ἅγιον καὶ θεῖον καὶ ὡς τὸ ἀθάνατον ἐν τῷ βροτῷ. Προσέτι ὑπάρχει ἐν αὐτῷ καὶ ἡ πνευματικὴ δύναμις τοῦ φιλοσόφου, ὅστις πρέπει νὰ γεννᾷ ἐν αὐτῷ τὴν αἰώνιαν ιδέαν, καὶ οὕτω τὴν ἀθανασίαν καὶ μακαριότητα δι' ἀνανεώσεως πρὸς τὸ ἀρχέτυπον· κ') Φαίδων ἡ περὶ ἀθανασίας ψυχῆς. Πρὸς δὲ τούτοις καὶ τινὰ ἄλλα ἀποδίδονται αὐτῷ.

Ὁ Πλάτων, ὡς ἀρχὴν ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ὕλης παραδέχεται τύπους ἢ πρωτόπλαστά τινὰ αἰώνια, κατὰ τὰ ὁποῖα πάντα ἐγένοντο τὰ ὄντα· ὀνομάζει δὲ ταῦτα ιδέας. Αἱ δὲ ιδέαι μόναι πραγματικῶς καὶ ἀπολύτως ὑπάρχουσι. Αἱ δὲ ἐν γένει γνώσεις, ἃς ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου σχηματίζει, δὲν εἶνε, εἰμὴ ἀμυδρὰ ἀπαυγάσματα τῶν πρωτοτύπων. Αἱ αἰσθήσεις δὲν ἀντιλαμβάνονται εἰμὴ τὸ μερικὸν καὶ ἀτομικόν, ἀλλ' αἱ ιδέαι αἵτινες ἔχουσι τὴν ἑδραν αὐτῶν ἐν τῷ Θεῷ, ὅστις εἶνε ἡ κοινὴ ἀντ' αὐτῶν ὑπαρξίς.

Αἱ ιδέαι αὗται παρὰ Πλάτωνι ἀποτελοῦσι τὴν βᾶσιν τῆς ἠθικῆς, τῆς πολιτείας καὶ τῆς τέχνης. Ἐν δὲ τῇ τέχνῃ πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ τεχνίτης παρὰ τὸ κατ' ιδέαν ὥραϊον, ὡσαύτως καὶ ἐν τῇ ἠθικῇ νὰ προσπαθῇ τὸ κατ' ιδέαν ὥραϊον πραγματοποιήσας νὰ προσομοιάσῃ τῷ Θεῷ. Ἡ πολιτεία δὲν εἶνε εἰμὴ ἡ ἠθικὴ μεταμορφωμένη εἰς τὸ κράτος, αὕτη εἶνε ἡ διοίκησις τοῦ κράτους διὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Ἐν δὲ τῇ ψυχολογίᾳ ὁ Πλάτων ὀρίζει τὴν ψυχὴν δύναμιν τινὰ κινουμένην ἐκουσίως· διακρίνει δὲ τρία μέρη ἢ δυνάμεις τῆς ψυχῆς. ψυχὴν λογικὴν, ἥτις ἔχει τὴν ἑδραν αὐτῆς ἐν τῇ κεφαλῇ· ψυχὴν ἄλογον ἐδράζουσαν ἐν τῇ κοιλίᾳ καὶ κάτω μέρσι, καὶ ψυχὴν ἀκρόχαλον, συστατικὸν τῶν σφόδρα ἐγειρομένων παθῶν· ἡ ψυχὴ αὕτη ὡς σύνδεσμος τῶν ἄλλων οὕσα ἐφεδρᾷ ἐν τῇ καρδίᾳ. Ἐλέγχουσι τὸν Πλάτωνα, οὐκ ὀλίγοι, ὡς ἐκφέροντα ιδέας καινὰς καὶ λίαν περὶ ὁξέως. Διὰ νὰ ἔχῃ ὅμως τις λίαν ἀκριβῆς ιδέαν τῆς φιλοσοφίας τοῦ Πλάτωνος; δὲν εἶνε εὐκολον, ἀλλ' ἀπεναντία· δυσκολώτατον ἀπαιτοῦν μόχθον οὐ τυχόντα· ἐπεὶ δὲ ἡ φιλοσοφία αὕτη εἶχε δύο διδασκαλίας, τὴν μὲν ἐξωτερικὴν καὶ κοινὴν, τὴν δὲ ἄλλην ἀπόρητον διὰ πάντας τινὰς ἐπιφυλαττομένην. Τὰ δὲ συγγράμματα ἅπερ κατέχομεν, φαίνεται ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὴν κοινὴν διδασκαλίαν καὶ ἐπομένως στοιχειώδη. Ὅθεν οἶαν γνῶμην καὶ ἂν ἐπιφέρῃ τις περὶ τοῦ κύρους τῶν δαιμονίων ἐκείνων διδασκαλιῶν τοῦ Πλάτωνος, δὲν δύναται εἰμὴ νὰ θαυμάσῃ τὸ ὕψος τῶν ἐννοιῶν, τὴν ἀγνεΐαν τῶν ἠθικῶν, καὶ τὴν λεπτότητα τοῦ ὅρου αὐτοῦ.

Διὸ δικαίως ἐκλήθη θεῖος Πλάτων, ὁ Ὅμοιος τῆς φιλοσοφίας. Τὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ, ὡς εἵπομεν, εἶναι καλλιτεχνικὰ ἀριστουργήματα καὶ ἱερὰ μνημεῖα τῆς τῶν ἀρχαίων διὰλεκτικῆς.

ΛΥΔΟΣ.

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΚΤΙΣΤΑΙ

Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἰάκωβος παρατηρήσας κτίστας πλίνθους ἐπὶ τοίχου θέτοντας, λέγει πρὸς τὸν συμμαθητὴν τοῦ Ἰωάννη· «γνωρίζεις πῶς δυνάμεθα νὰ κτίσωμεν οἰκίαν;» — «Μάλιστα, διότι δὲν εἴμεθα τὰ μόνα παιδία», εἶπεν ὁ Ἰωάννης. «Ναί, μειδιῶν καὶ πλήρης ζήλου ἀνταπήντησεν ὁ Ἰάκωβος, ἀλλ' ὅμως νὰ κτίσωμεν οἰκίαν τοιαύτην, ἥτις οὐδέποτε ὑπῆρξεν οὔτε θὰ ὑπάρξῃ». «Ἄ! δὲν ἔχεις τόσον δίκαιον, εἶπεν ὁ Ἰωάννης· διότι δὲν θὰ εἴμεθα οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι τῆς ἀνθρωπότητος· ἡ παλαιὰ αὕτη τοῦ κ. Μάρκου οἰκία ἀριθμεῖ ἑκατοντάδα ἐτών, καὶ ὅμως μετὰ παρέλευσιν ἄλλης δὲν θὰ ὑπάρχῃ».

«Δὲν πιστεύω, προσμειδιῶν ἀπήντησεν ὁ Ἰάκωβος· διότι ἡ μήτηρ μου μοι εἶπεν, ὅτι αἱ ψυχαί μας εἶνε αἰώνιοι, ἐπομένως πρέπει νὰ κτίσωμεν δι' αὐτάς ὁμοία οἰκήματα.» «Τί λέγεις; σεμνῶς ἠρώτησεν ὁ Ἰωάννης». «Αὕτη μοι εἶπεν, ἐξακολουθῶν λέγει ὁ Ἰάκωβος, ὅτι οἰκοδομοῦμεν εἰς τὸν χαρακτῆρά μας, ὡς οὗτοι οἱ κτίσται, οἰκήματα, καὶ ἐάν μὲν καλῶς καὶ προσεκτικώτατα οἰκοδομῶμεν, θὰ εἴμεθα εὐτυχέστατοι, ἐάν δὲ κακῶς, ἐπιθέτοντες κακὰς πλίνθους ἢ σεσηπότα ξύλα ἢ καλάμους, θὰ εἴμεθα δυστυχέστατοι».

«Τότε δὲν θὰ ἔχωμεν τίποτε ὥραϊον, εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ἀλλ' ἡ μήτηρ σου οὕσα τόσον καλὴ γυνὴ, βεβαίως πρέπει νὰ γνωρίζῃ».

— Δὲν νομίζεις ὅτι εἶνε ὥραϊον νὰ εἴμεθα κτίσται Ἰωάννη; — «Ναί, ἀλλ' ἐάν κτίσωμεν δικαίως· ἀλλ' ἃς ἴδωμεν ποίους πλίνθους θέλωμεν μεταχειρισθῇ· ἡ πρώτη πλίνθος εἶνε ἡ τῆς ἀληθείας, εἶπεν ὁ Ἰωάννης. — Ἡ φιλοφροσύνῃ δευτέρα, ἀνταπήντησεν ὁ Ἰάκωβος. Τὸ ἀγαθόν! ἀνέκραξεν ὁ Ἰωάννης, καθὼς καὶ ἡ πρὸς τὴν μητέρα σου τιμὴ εἶνε ἄλλη. Ναί ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν πατέρα καὶ τοὺς διδασκάλους σου, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἰάκωβος· αὕτη θέλει εἶνε ἡ ἰσχυρὰ δοκὸς τῆς ἐγκρατείας διὰ τὸ οἰκοδόμημά μου. Πρὸς δὲ ἡ μήτηρ μου μὲ εἶπεν ὅτι ἡ δοκὸς αὕτη θέλει συγκρατεῖ αἰωνίως τὴν σύνθεσιν τοῦ οἰκήματος μου. Καὶ ἡ φιλοξενία εἶνε ἄλλη πλίνθος εἶπεν ὁ Ἰωάννης, καθὼς καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη. Ἀλλὰ καὶ αἱ σεμναὶ λέξεις ἀποτελοῦσιν ἄλλην, ἀπήντησεν ὁ Ἰάκωβος. Ἡ μήτηρ μου λέγει ὅτι θὰ εἴμεθα κτίσται ἐν ὅσῳ ζῶμεν, καθ' ἑκάστην δὲ θὰ ἐπιπροσθέτωμεν κατὰ εἰς τὴν οἰκίαν μας. Ὁ δὲ Κύριος, ὅστις ἔχει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν του τὸ νέον τοῦτο οἰκοδόμημα, καὶ ὅστις δέχεται πρὸ πάντων τὰ παιδία λέγει. «Ἀγαπητά μοι παιδία, θέτετε καλὰς πράξεις ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ τοίχου μου. Προσεύχεσθε εἰς ἐμὲ διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐγὼ θέλω σὰς βοηθῆτε εἰς τὴν ἐπίπονον ἐργασίαν σας, ζητῆτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ πᾶν οὕτινος ἔχετε ἀνάγκην θέλει σὰς χορηγήθῃ».

Ε. Π.